

Orxan HƏSƏNOV

Bakı Dövlət Universitetinin Hüquq fakültəsinin
Beynəlxalq xüsusi hüquq və Avropa hüququ kafedrasının
fəlsəfə doktoru proqramı üzrə qiyabi doktorantı
orkhan.hasanov@yahoo.co.uk

NEFTQAZ TİKİNTİ QURASDIRMA LAYİHƏLƏRİNDƏ İŞLƏRİN VƏ XİDMƏTLƏRİN İCRASINA ZƏMANƏTİN HÜQUQİ VƏ PRAKTİKİ CƏHƏTLƏRİ: BANK ZƏMANƏTLƏRİ VƏ ANA ŞİRKƏT TƏMİNATI

Açar sözlər: avans ödənişin qaytarılmasına zəmanət, icra zəmanəti, qüsurlara görə məsuliyyət zəmanəti, ana şirkət təminatı, podratçı, sifarişçi.

Ключевые слова: залог авансового платежа, гарантийное обязательство, гарантийный залог, гарантия материнской компании, подрядчик, заказчик.

Keywords: advance payment bond, performance bond, warranty bond, parent company guarantee, contractor, client.

İqtisadi və bir sıra digər amillər neft-qaz tikinti-quraşdırma layihələrinin icrası prosesində bir sıra layihələrin başa çatdırılmamış qalmasına və ya ciddi gecikmə hallarına səbəb olmuşdur. Bu kimi risklərin təsirlərinin minimum səviyyəyə endirilməsi məqsədilə layihələrin sifarişçiləri işlərin icraçısı qismində çıxış edən şirkətlərdən bank zəmanətləri və risk qiymətləndirilməsinin nəticəsindən asılı olaraq ana şirkət zəmanəti tələb edirlər.

Bank zəmanətləri

Bank zəmanətlərinin beynəlxalq hüquqda tam və əhatəli açıqlaması yoxdur. Bəziləri ifadə edir ki, bank zəmanəti üçüncü tərəfin podratçının müqavilə üzrə öhdəliklərinin tam və vaxtında yerinə yetirməsi ilə əlaqədar sifarişçiyə təqdim etdiyi yazılı rəsmi zəmanətdir. Burada göstərilən öhdəliklər ümumi anlamda işin, xidmətlərin və ya

malların podratçı tərəfindən vaxtında və müqavilədə təsbit edilən şərtlərə uyğun olaraq təmin edilməsini özündə ehtiva edir. Bu yazılı zəmanət çərçivəsində podratçı müqavilə üzrə öhdəliklərini vaxtında və tələb olunan qaydada yerinə yetirilmədiyi təqdirdə, zəmanət verən tərəf (guarantor - zəmanətçi) sifarişçiyə (beneficiary - bənaşçısı) sonuncunun müraciəti əsasında öncədən razılaşıdırılmış məbləğdə ödəniş etməyi öz öhdəsinə götürür. Zəmanətin layihənin sifarişçisi qarşısında götürdüyü zəmanət öhdəliyi digər ifadə ilə faktiki olaraq podratçının öhdəliklərinin müqavilədə tələb olunan qaydada icrasına və bu öhdəlik yerinə yetirilmədiyi halda isə nəticəsinə münasibətdə zəmanətdir (2, s.66-67).

Zəmanətlər müqavilə tərəflərinin razılaşmasına uyğun olaraq adətən bank və ya, bəzi hallarda podrat müqaviləsinin şərtlərindən asılı olaraq, sığorta şirkəti tərəfindən verilə bilər. Bank zəmanəti əldə edilməsi üçün podratçı tələb olunan təsdiqedicilə sənədlərlə birlikdə banka yazılı müraciət etməlidir. Bank tərəfindən təqdim ediləcək zəmanətin forması və mahiyyəti podratçı və sifarişçi arasındakı müqavilədə əks olunan şərtlərə uyğun olmalıdır. Qeyd etmək lazımdır ki, sonradan hər hansı anlaşılmazlığa yol verilməməsi məqsədilə sifarişçi şirkətlər adətən onlara təmin edilməli olan bank zəmanətinin formasını və məzmununu birbaşa olaraq podrat müqaviləsinə daxil edirlər. Müqavilədə dəqiq forma və məzmun göstərilir.

diyi halda, podratçı bank zəmanətini həmin forma və məzmununa uyğun şəkildə bankdan təmin etməyə borcludur.

Zəmanətlər üçün ICC vahid qaydaları (ICC Uniform Rules for Demand Guarantees)

Beynəlxalq Ticarət Palatası (Paris) 1992-ci ildə bank zəmanətləri üzrə 458 sayılı vahid qaydaların toplusu nəşr edərək istifadəyə verdi. Bu yeni qaydalar palatanın tərkibində fəaliyyət göstərən müxtəlif işçi qrupların birgə fəaliyyətinin nəticəsində meydana gəldi, və işçi qrup əsasən beynəlxalq ticarət və bank təcrübəsi üzrə komissiyalarının mütəxəssislərindən ibarət təşkil edilmişdi. Palata tərəfindən nəşr olunan sözügedən qaydalar beynəlxalq kommersiya əməliyyatlarında istifadə olunan bütün növ bank zəmanətlərini əhatə etməklə yanaşı, bankların bu zəmanətlər altında ödəniş həyata keçirmək proseduru ilə bağlı öhdəliklərini də özündə əks etdirir. Palata tərəfindən 1978-ci il tarixində yuxarıdakı qaydalara oxşar olan 325 sayılı qaydalar tərtib edilməsinə baxmayaraq, həmin qaydalar beynəlxalq praktikada mənimənilmədi və demək olar ki, tətbiqi çox məhdud səviyyədə qaldı. Qeyd etmək lazımdır ki, 325 sayılı qaydalar hal-hazırda da qüvvədədir və tətbiqinə hər hansı məhdudiyət gətirilməmişdir. 1978-ci il qaydalarının beynəlxalq səviyyədə qəbul edilməməsi həmin qaydaların bank zəmanətinin iştirakçısı hesab edilən şəxslərin (bank, alıcı, satıcı) maraqlarının qorunması baxımından balanslı olmamasından qaynaqlanırdı. Müxtəlif fikirlər və təndiqlərin yekun nəticəsi olaraq, Palata sözügedən qaydaları təkmilləşdirdi və 1992-ci tarixində bank zəmanətlərinə birbaşa və bilavasitə tərəf olan şəxslərin hüquq və maraqlarını balanslı şəkildə özündə əks etdirən forma və məzmununda yeni qaydaları tərtib edərək istifadəyə verdi. Yeni qaydaların geniş miqyasda istifadə edilməsi onların mövcud beynəlxalq təcrübəyə uyğun olmasından xəbər verir.

Şərtli bank zəmanəti (conditional bank guarantee)

Şərtli bank zəmanəti “öhdəliklərin pozulması” və ya pozulmuş öhdəliklərin sübutu” üzrə bank zəmanətləri də adlanır, və bu zəmanətlər altında sifarişçinin zəmanəti təqdim edən üçüncü şəxsdən ödəniş tələb etməsi podratçı tərəfindən mü-

qavilə şərtlərinin pozulmasından (podratçının müflis elan olunması da bura daxildir). Zəmanəti təqdim edən qurum tərəfindən ödəniş edilməsi sifarişçinin podratçının öhdəliklərini pozmasını sübuta yetirməsindən və bir neçə digər ön şərtədən (secondary obligation) asılıdır (8.). Əlavə olaraq, digər önəmli ön şərtlərdən biri odur ki, podratçının müqavilə şərtlərini pozmasının sifarişçiyə maddi zərər vurması halı da öz təsdiqini tapmalıdır. Buna misal olaraq podratçının iflas elan olmasının tərəflərin razılaşmasına əsasən müqavilə öhdəliklərinin pozulması hesab olunmasını aid etmək olar. İflas olmasına baxmayaraq podratçı müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirməyə davam edirsə və sifarişçi bundan hər hansı zərər çəkmirsə, bu halda sifarişçinin bank zəmanəti çərçivəsində banka müraciət edib ödəniş edilməsini tələb etmək hüququ yoxdur (1, s.153).

Podratçı tərəfindən müqavilə şərtlərinin pozulması və bunun nəticəsində sifarişçinin zərər çəkməsinin sübuta yetirilməsi adətən bu barədə çıxarılmış məhkəmə və ya arbitraj qərarı və ya podratçının bu halı təsdiq etməsi yolu ilə baş verir. Qalan bütün hallarda, mövcud praktika onu göstərir ki, yuxarıdakı 2 halın baş verməsi müvafiq təsdiqedicilərlə sübuta yetirmədiyi təqdirdə sifarişçinin bank zəmanəti çərçivəsində ödəniş almaq hüququ bank tərəfindən mübahisələndirilə bilər.

Sifarişçiyə bank zəmanəti altında bank tərəfindən ödəniləcək məbləğ birinciyə dəymiş faktiki və əsaslandırılmış zərər əsasında müəyyən olunur (7, s. 359).

Qeyri-şərtsiz bank zəmanətləri (on-demand bonds)

Qeyri-şərtsiz bank zəmanətləri neft-qaz layihələrində geniş istifadə olunur. Şərtli və qeyri-şərtsiz bank zəmanətləri arasındakı əsas fərqləndirici cəhət ondan ibarətdir ki, qeyri-şərtsiz bank zəmanətləri altında zəmanəti təqdim edən bank sifarişçiyə onun ilk müraciəti əsasında qabaqcadan müəyyən olunmuş məbləği hər hansı şərt irəli sürmədən ödəməyi öz öhdəsinə (primary obligation) götürür. Şərtli bank zəmanətindən fərqli olaraq, sifarişçi zəmanəti vermiş banka podratçının öhdəliklərini yerinə yetirmədiyini ifadə edən yazılı müraciət göndərərək bankdan ödəniş edil-

məsini tələb etmək hüququna malikdir. Qeyri-şərtsiz bank zəmanətlərində aşağıdakı cümlə öz əksini tapır:

“Bank bununla qəbul edir və razılaşıır ki, sifarişçidən yazılı tələb aldığı tarixdən sonrakı iş günündə sifarişçiyə bu zəmanətdə qeyd olunan məbləği ödəmək barədə qəti və qeyd-şərtsiz öhdəlik götürür”

Bəzi hallarda sifarişçi bu bank zəmanətinin vermiş olduğu müstəsna hüquqlardan sui-istifadə etməklə podratçı öhdəliklərinin pozmadığı halda banka müraciət edərək ödəniş tələb etməsi xarici hüquq təcrübəsində rast gəlinən haldır. Bu kimi halların qarşısının alınmasının ən effektiv yolu podratçının müqavilədə göstərilən mübahisələrin həlli üsulundan istifadə etməklə məhkəmə və ya arbitraja müraciət edərək müqavilə öhdəliklərini pozmadığını və onun hərəkətindən və ya hərəkətsizliyindən sifarişçinin hər hansı zərər çəkmədiyini sübuta yetirməsidir (4.).

Sui-istifadə və saxtakarlıq halları istisna olmaqla, podratçı müqavilə üzrə öhdəliklərini pozmuşsa sifarişçi, hər hansı sübut təqdim etmədən, birbaşa olaraq banka müraciət edərək zəmanətdə göstərilən məbləğin tam şəkildə ödənilməsinə tələb edə bilər (3.).

Hibrid bank zəmanətləri

Bank zəmanətinin digər növü hibrid zəmanətlərdir (“hybrid bond”) və bu zəmanət növündə podratçının müqavilə üzrə öhdəliklərini pozması sübut olunduğu halda belə sifarişçinin bankdan ödəniş əldə etməsi olduqca çətindir. Hibrid zəmanətlər demək olar ki, praktikada istifadə edilmir.

Bank zəmanətlərinin geniş istifadə edilən növləri

İcra Zəmanəti (Performance bond)

İcra Zəmanəti adətən podratçı iflas elan olunduğunda və ya sifarişçi ilə podratçı arasında mübahisə yarandığı halda podratçın müqavilə üzrə üzərinə götürdüyü öhdəliklərin icrasının təmin edilməsi məqsədilə istifadə edilir. Bu zəmanət altında yuxarıdakı hallar baş verərsə sifarişçiyə onun müraciət əsasında zəmanəti təqdim edən bank və ya sığorta şirkəti tərəfindən müvafiq qaydada və məbləğdə ödəniş həyata keçirilir. Ümumi təcrübəyə əsasən müvafiq podrat müqaviləsində başqa cür qeyd edilən hallar istisna ol-

maqla, İcra Zəmanəti müvafiq müqavilə qiymətinin 10%-i (on faizi) məbləğini təşkil edir. Qeyd etmək lazımdır ki, göstərilən 10%-lik məbləğ bank zəmanəti altında sifarişçiyə bank tərəfindən ödənilə biləcək maksimum limitdir.

İcra zəmanətinin qüvvədən düşmə tarixi olaraq dəqiq müddət göstərilməsi praktikada az hallarda rast gəlinir. Ümumi yanaşma ondan ibarətdir ki, işlərin icrasına dair bank zəmanəti işlərin tam başa çatma tarixinə kimi qüvvədə olmalıdır. Qeyd edim ki, bu yanaşma əksər neft-qaz tikinti layihələri altında imzalanmış podrat müqavilələrində öz əksini tapır.

İşlər üzrə tamamlanma sertifikatı (təhvil-təslim aktı) verildiyi tarixdən sonra İcra Zəmanəti hüquqi qüvvəsini itirmiş olur və sifarişçinin bu tarixdən sonra bank zəmanəti altında hər hansı iddia qaldırmaq hüququ yoxdur. Burada təhvil-təslim aktının etibarlılıq müddəti bitməmişdən öncə daha öncə sifarişçi tərəfindən bildiriş verilmiş iddialar istisna təşkil edir. İcra Zəmanəti hüquqi qüvvəsini itirdiyi tarixdən dərhal sonra banka geri qaytarılması üçün Podratçıya təhvil verilməlidir.

Tamamlanma sertifikatının verilməsi ilə paralel İcra Zəmanəti məbləği 50% azaldılaraq müqavilə dəyərinin 5%-i olmaqla podratçının zəmanət müddətinin (warranty period) tam başa çatdığı dövrə qədər qüvvədə olur.

Bəzi hallarda isə, podrat müqaviləsinin tərəflərinin razılaşmasından asılı olaraq, İcra Zəmanəti işlərə aid təhvil-təslim aktının imzalanması ilə qüvvədən düşür və podratçı tərəfindən zəmanət müddəti üçün ayrı bir bank zəmanəti (warranty bond) əldə edilərək sifarişçiyə təqdim edilir. Qeyd etmək lazımdır ki, yuxarıda göstərilən məbləğ və sözügedən bank zəmanətinin qüvvədə olma müddəti müqavilə tərəflərinin razılığından asılı olaraq dəyişə bilər (6, s. 335).

Avans ödənişinin qaytarılmasına zəmanət

"Avans Ödənişi" Müqavilə qiymətinin müəyyən hissəsinin və ya bütöv hissəsinin sifarişçi tərəfindən podratçıya ilkin ödənişini ifadə edir. Avans ödənişlər işlərin və xdmətlərin başlanması üçün podratçının maliyyə resurslarına çıxışını genişləndirmək məqsədilə podrat müqavilələrində istifadə olunan alətdir və bu ödənişin edilməsi

üçün podratçı sifarişçiyə öncədən müvafiq bank zəmanəti ("Avans ödənişin qaytarılmasına zəmanət") təqdim edir. Sifarişçi avans ödənişinin qaytarılmasına zəmanət almayanadək podratçıya hər hansı avans ödənişi etməkdən imtina vermək hüququnu hər zaman özündə saxlayır və bu, ümumi qayda olaraq, podrat müqavilələrində təsbit edilir.

Avans ödənişinin qaytarılmasına zəmanət müvafiq müqavilə çərçivəsində avans ödənişinə bərabər məbləğdə olmalıdır. Avans ödənişinin qaytarılmasına zəmanətin məbləği sonrakı fazalarda tərəflərin razılaşmasına uyğun olaraq hesab fakturalardan Sifarişçinin çıxdığı məbləğlər həcmində azaldıla bilər. Bu, podratçının bank zəmanəti əldə edilməsi ilə bağlı çəkdiyi xərclərin önəmli ölçüdə azaldılması baxımından önəm kəsb edir (1.).

Avans ödənişinin qaytarılmasına zəmanət sifarişçi tərəfindən hesab-fakturalardan çıxılan ümumi məbləğ Avans Ödənişi ilə bərabərləşdiyi tarixdə avtomatik olaraq etibarsız hesab olunur. Avans ödənişin qaytarılmasına zəmanət qüvvədən düşdüyü tarixdə podratçının sifarişçiyə müraciəti əsasında podratçıya geri qaytarılır. Podratçı geri qaytarılan bank zəmanətinin aidiyyəti üzrə banka təhvil vermək öhdəliyi daşıyır. Qüvvədən düşmüş bank zəmanətinin tələb olunan vaxt kəsiyində banka geri qaytarılması təmin edilmədiyi halda zəmanəti təqdim edən bank gecikdirilən müddət üçün podratçıdan əlavə ödəniş tələb edilə bilər. Bu, praktikada az rast gəlinən hallardan biridir və gecikdirilən müddət üçün bank tərəfindən əlavə ödəniş tələb edilməsi zəmanətin təmin edilməsinə dair bankla podratçı arasındakı razılaşmanın şərtlərindən aslıdır. Bir sıra obyektiv və subyektiv səbəblərdən qüvvədən düşmüş bank zəmanətinin banka geri qaytarılması prosesində gecikmə hallarının tez-tez baş verməsini nəzərə alaraq, hər hansı əlavə xərc çəkilməsindən yayınmaq üçün zəmanət təminatına dair razılaşmanın şərtlərinin podratçı tərəfindən öncədən analiz edilməsi önəm ifadə edir (9, s.25).

Podratçının Ana Şirkətinin Verdiyi Təminat (Parent Company Guarantee)

Praktikada podratçının müvafiq müqavilə əsasında üzrinə götürmüş olduğu öhdəlikləri bəzi hallarda tam və vaxtında, və ya ümumiyyətlə yerinə yetirə bilməməsi rast gəlinən haldır. Belə ha-

lin baş verməsi sifarişçi şirkətləri podrat müqavilələrinə əminlik yaradan şərtləri daxil etməsinə məcbur edir. Bu şərtlərdən biri də işlərə başlamazdan öncə podratçının ana şirkəti tərəfindən sifarişçiyə müvafiq təminat (parent company guarantee) verilməsidir. Bu təminat məktubu ilə podratçının ana şirkəti sifarişçi qarşısında (benefisiar) podratçının müqavilə üzrə öhdəliklərinin tam yerinə yetirilməsinə yazılı zəmanət verir.

Ana şirkət sözügedən təminat məktubu ilə sifarişçi qarşısında aşağıdakıları öz öhdəsinə götürür:

- Müqaviləyə müvafiq olaraq podratçının hər hansı və bütün öhdəliklərinin, təminatlarının və təəhhüdlərinin və ya onların hər hansı hissəsinin müqavilənin şərtlərinə əsasən vaxtı çatdıqda və yerinə yetirilməli olduqda həmin öhdəliklərin, təminatların və təəhhüdlərin podratçı tərəfindən vaxtında və dəqiq icra və riayət olunmasına sifarişçi qarşısında qəti və qeyd-şərtsiz olaraq zəmanət verir

- Sifarişçi qarşısında vəd verir və öhdəsinə götürür ki, podratçı müqaviləyə müvafiq olaraq həmin öhdəlikləri, təminatları və təəhhüdləri istənilən baxımdan yerinə yetirmədiyi və ya onlara riayət etmədiyi halda, həmin öhdəlikləri, təminatları və təəhhüdləri tam olaraq yerinə yetirəcək və onlara riayət edəcək

- (yuxarıda qeyd olunanların ümumi xarakterinə xələl yetirmədən) sifarişçi qarşısında vəd verir və öhdəsinə götürür ki, sifarişçinin birinci tələbi üzrə, podratçının müqavilə üzrə və müqaviləyə müvafiq olan hər hansı öhdəlikləri, təminatları və/və ya təəhhüdlər pozmasından və ya pozulması səbəbindən sifarişçinin birbaşa və ya dolayısi ilə məruz qaldığı və ya qarşılaşdığı hər hansı itkiləri, xərcləri, iddiaları, zərəri, məhkəmə qərarlarını və məsrəfləri ödəyəcək və həll edəcək (və sifarişçini qeyd olunanlar ilə əlaqədar məsuliyyətdən tam azad edəcək və qoruyacaq)

- (yuxarıda qeyd olunanların ümumi xarakterinə xələl yetirmədən) sifarişçi qarşısında vəd verir və ayrıca və müstəqil öhdəlik götürür ki, sifarişçinin birinci tələbi üzrə, sifarişçini podratçının müqavilə üzrə və müqaviləyə müvafiq olan hər hansı öhdəlikləri, təminatları və/və ya təəhhüdlərinin istənilən qəbildən olan hər hansı səbəbdən (həmin səbəbin sifarişçiyə və ya onun vəzifəli şəxslərinə, işçilərinə, qulluqçularına, agentlərinə

və ya peşəkar müşavirlərinə məlum olmasından asılı olmayaaraq) qeyri-qanuni və ya qüvvədən düşmüş və ya etibarsız, məcburi tətbiq edilməsi qeyri-mümkün və ya təsirsiz olması nəticəsində sifarişçinin birbaşa və ya dolayısı ilə məruz qaldığı və ya qarşılaşdığı hər hansı itkilər, xərclər, iddialar, zərər, məhkəmə qərarları və məsrəfləri ilə əlaqədar məsuliyyətdən azad edəcək və qoruyacaq (10, s. 340).

Podratçının ana şirkəti tərəfindən verilən zəmanətin 2 növü vardır.

1. Əsas ana şirkət tərəfindən verilən təminat (“Ultimate Parent Company Guarantee”)

2. Bilavasitə ana şirkət tərəfindən verilən təminat (“Immediate Parent Company Guarantee”)

Hüquqi ədəbiyyatda bir şirkətin əsas ana şirkət hesab edilməsinin 2 əsas şərti qeyd edilir:

1. Ana şirkət digər şirkətin idarəçəliyində birbaşa olaraq iştirak etməli və həmin şirkətin səhmlərinin bir hissəsinə sahib olmalıdır.

2. Həmin ana şirkət özü hər hansı digər şirkət tərəfindən idarə edilməməlidir.

Təminatın məhz sonuncu ana şirkətdən alınması ilə bağlı tələbin müqavilədə qeyd edilməsinin səbəblərindən biri əsas ana şirkətin səhmlərin çoxluğundan qaynaqlanan qərar qəbuletmə gücünün bilavasitə ana şirkət ilə müqayisədə daha yüksək olmasıdır. Bu nüans sifarişçi üçün daha az risk ifadə etdiyi üçün sifarişçi şirkətlər bir çox hallarda təminatın məhz əsas ana şirkət tərəfindən verilməsinə dair tələb irəli sürürlər.

İki və daha artıq müstəqil şirkət bir müqavilə altında birgə fəaliyyət formasında podratçı qismində çıxış edərsə, birgə fəaliyyətin subyekti olan hər bir şirkət ayrılıqda ana şirkət təminatı əldə edərək sifarişçiyə təqdim edir. Bəzi hallarda

sifarişçi birgə fəaliyyət iştirakçılarının ana şirkətlərinin hər birindən ayrılıqda təminat verməsini deyil, bütövlükdə podratçının adından tək bir ana şirkət təminatının verilməsini tələb edə bilər (12, s. 34-35). Podrat müqaviləsində bu cür razılaşdırıldığı halda, birgə fəaliyyətin lideri hesab olunan subyektin (birgə fəaliyyətə dair müqavilədə müəyyənləşdirilir) ana şirkəti birgə fəaliyyət iştirakçılarının hamısının adından və bütün iştirakçıların öhdəliklərinə münasibətdə sifarişçiyə tək bir ana şirkət təminatı təqdim edir. Birgə fəaliyyətin lideri hesab olunan tərəfin ana şirkəti tərəfindən sifarişçiyə digər iştirakçıların öhdəliklərini əhatə edən tək bir ana şirkət təminatı verilməsi üçün birgə fəaliyyətin digər subyektlərinin ana şirkətləri lider subyektin ana şirkətinə qarşı təminat (“**counter guarantee**”) verməlidir.

Podratçının ana şirkəti tərəfindən verilən təminatın bir neçə əsas xarakterik cəhətləri aşağıdakı kimidir:

- Təminat məktubu heç bir halda sifarişçinin ilkin razılığı olmadan dəyişdirilə və ya hər hansı bir əlavə edilə bilməz;

- Bu təminatlar podratçının müqavilə üzrə zəmanət öhdəliklərinin (warranty obligations) sonuna qədər qüvvədə olmalıdır (müqavilədə ana şirkət təminatının qüvvədə olma müddəti barədə başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa);

- Podratçı özündən asılı olan səbəblərdən müqavilə üzrə öhdəliklərini qismən və ya tamamilə icra edə bilmirsə və ya icra etməkdən imtina edərsə, təminat verən ana şirkət podratçının öhdəliklərini tamamlamağı yerinə yetirmək vəzifəsi daşıyır (11, s.27-280).

İstifadə edilmiş ədəbiyyat:

1. Finola O'Farrell Sir Vivian Ramsey Ann Minogue Jenny Baster Michael P. O'Reilly, ICE manual of construction law, Institution of Civil Engineers, 2011, s.152-157.
2. Joseph A. Huse, Understanding and Negotiating Turnkey and EPC Contracts, Sweet & Maxwell, 2000, s.64-71.
3. Bocotra Construction Pte Ltd v Attorney General (No 2) [1995] 2 SLR 733.
4. Olex Focas Pty Ltd v Skodaexport Co Ltd [1998] 3 VR 380.
5. Leonardo S.p.A v Doha Bank Assurance Company LLC [2020] QIC (A) 1
6. Richard E. Tasker, William Schwartzkopf, G. Wayne Murphy, Practical Guide to Construction Contract Surety Claims, Wiley Law Publications, 1997, s. 331-339.

7. Robert F. Cushman, John D. Carter, Douglas F. Coppi, Paul J. Gorman, Construction Disputes: Representing the Contractor, Aspen Publishers, 2000, s.357-372.
8. The case of Perar BV v General Surety and Guarantee Company Limited (1994) CILL 935 CA.
9. Sweeney, Construction Law Update, Wolters Kluwer Law & Business, 2018, s.7-31.
10. Andrew Atkinson, JCT Contract Administration Pocket Book, Routledge, 2015, s.338 - 344.
11. Kelvin Hughes, NEC3 Construction Contracts: 100 Questions and Answers, Routledge, s.27-28
12. Brian Eggleston, "The NEC 3 Engineering and Construction Contract: A Commentary", Willey Blackwell, 2015, s. 34-35

Орхан Гасанов

ПРАВОВЫЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ВЫПОЛНЕНИЯ РАБОТ И УСЛУГ ПО СТРОИТЕЛЬНО-МОНТАЖНЫМ РАБОТАМ В НЕФТЕГАЗОВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ: БАНКОВСКИЕ ГАРАНТИИ И ГАРАНТИИ ГОЛОВНОЙ КОМПАНИИ

Резюме

Существует ряд причин, находящихся под контролем и ответственностью подрядчиков, которые могут поставить под угрозу возможность своевременного и успешного завершения строительно-монтажных работ в нефтегазовой отрасли, причиняя денежный ущерб клиентам и акционерам, который может быть возмещен с использованием определенных инструментов, включая, но не ограничиваясь, банковскими облигациями и гарантиями материнской компании. Упомянутые инструменты обеспечивают фискальную и договорную гибкость клиентам проектов, позволяя им эффективно справляться с дефолтами, связанными с подрядчиками, оказывающими пагубное влияние на строительно-монтажные работы в нефтегазовой промышленности.

Данная статья представляет собой юридическое и эмпирическое руководство по банковским облигациям и гарантиям материнской компании, которые используются в рамках контрактов на строительство, заключенных между заказчиками и подрядчиками, а также анализ основных характеристик вышеупомянутых договорных инструментов.

Orkhan Hasanov

LEGAL AND PRACTICAL ASPECTS OF SECURITY OF PERFORMANCE OF WORK AND SERVICES IN OIL AND GAS CONSTRUCTION AND INSTALLATION PROJECTS: BANK GUARANTEES AND PARENT COMPANY GUARANTEE

Summary

There are a number of reasons falling within contractors control and responsibility that would jeopardise the ability to achieve timely and successful delivery of oil and gas construction projects giving cause to monetary damages to clients and shareholders, remediation of which may be executed through employment of certain tools that includes inter alia bank bonds and parent company guarantee. The tools in reference provide fiscal and contractual flexibility to clients of the projects enabling them to effectively deal with defaults attributable to contractors having detrimental impact on oil and gas construction projects.

This article represents legal and empirical guidance on bank bonds and parent company guarantee that are employed under construction contracts entered into between clients and contractors, together with the analysis of key features of the aforesaid contractual tools.